

Innst. 87 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 143 L (2014–2015)

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i barne- bortføringsloven, barnevernloven, straffeloven 2005 og rettsbistandsloven (internasjonal barne- bortføring)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Regjeringen fremmer i proposisjonen flere forslag til lovendringer for å bidra til at internasjonale barnebortføringssaker i Norge løses raskere enn i dag, og for å sikre at barnets stemme blir hørt. Formålet med endringsforslagene er å styrke barneperspektivet i disse sakene.

Proposisjonen retter seg både mot sivile saker og straffesaker. Den sivile saken dreier seg om å få barnet tilbakeført til bostedslandet, mens straffesaken dreier seg om å få bortfører utlevert, tiltalt og straffet for barnebortføringen.

Regjeringen foreslår i proposisjonen å sentralisere jurisdiksjonen i barnebortføringssaker til én domstol, innføre kortere ankefrist i barnebortføringssaker, innføre en regel om hvordan høring av barn skal gjennomføres, innføre en regel om dekning av kostnader til sakkyndig, innføre en regel om utsatt fullbyrding av kjennelse om tilbakelevering av barn ved anke, og å utvide reglene for fri rettsbistand i barnebortføringssaker. Videre foreslås det i proposisjonen å lovfeste en plikt for sentralmyndigheten til å underrette barnevernstjenesten både der et barn er bortført til Norge og der et bortført barn er returnert til Norge, og det foreslås å utvide straffansvaret i straffeloven 2005 § 261 slik at også bortføring fra barnevernet etter blant annet akuttvedtak gjøres

straffbart. Det foreslås videre å innføre utreiseforbud i barnevernloven når en sak er oversendt fylkesnemnda, innføre en regel om at fylkesnemndas vedtak gjelder for ett år av gangen i tilfeller der det er grunn til å tro at et barn er bortført til utlandet, og å innføre en plikt for barnevernstjenesten til å gi opplysninger til myndighetene i barnets oppholdsstat når et barn er bortført fra barnevernet. Det foreslås også endringer av teknisk art i barnebortføringsloven §§ 1 og 12.

I tillegg til ovennevnte forslag har enkelte andre punkter vært berørt i utredningsprosessen, men Justis- og beredskapsdepartementet har ikke funnet det hensiktsmessig å behandle disse i denne omgang. Dette gjelder særlig spørsmål om opprettelse av en særskilt meklingsordning for internasjonale barnebortføringssaker i Norge. Det er behov for en nærmere utredning av innholdet i en slik ordning, og departementet vurderer å komme tilbake til dette på et senere tidspunkt.

1.2 Gjeldende rett

Departementet går i proposisjonen gjennom reglene for hva som er en ulovlig internasjonal barnebortføring etter norsk rett, og det internasjonale regelverket som Norge er bundet av i slike situasjoner.

Departementet gir en oversikt over bistanden som gis fra sentralmyndigheten i saker innenfor konvensjonssamarbeidet, og fra Utenriksdepartementet i saker utenfor konvensjonssamarbeidet.

Videre gjør departementet rede for hva som regnes som straffbar internasjonal barnebortføring. Herunder hva politiet kan bistå med i den sivile prosessen med formål å få barnet returnert til Norge, og i straffesaken med formål å få bortfører tiltalt og straffet for handlingen.

Det vises til proposisjonen kap. 3.

1.3 Domstolsbehandling av barnebortførings-saker

En sak etter barnebortføringsloven skal etter gjeldende rett behandles i domstolen i den rettskrets barnet oppholder seg når retten mottar begjæring om tilbakelevering. Dette betyr at tingretter over hele landet behandler barnebortføringssaker.

Departementet foreslår å sentralisere jurisdiksjonen i barnebortføringssakene. Det er særlig hensynene til å oppnå en raskere saksbehandling og økt kompetanse som veier tungt. Departementet har også lagt vekt på Haagkonferansens gjentatte oppfordringer til medlemsstatene om å sentralisere jurisdiksjonen i disse sakene og erfaringer fra andre stater med og uten sentralisert jurisdiksjon. Når de praktiske hensynene mot sentralisering i tillegg stort sett kan avhjelpes, er det etter departementets syn ingen vektige argumenter mot.

Spørsmålet er dermed hvor ansvaret for å behandle barnebortføringssakene bør legges. Etter departementets syn skiller Oslo-regionen seg ut som et naturlig valg. Det er her størsteparten av sakene behandles i dag. For gjenværende i utlandet som skal delta på rettsmøte i Norge, vil det i de fleste tilfellene være enklest og rimeligst å dra til Oslo. Også for bortførere, som befinner seg i Norge, vil det være enkelt å komme seg til Oslo. Departementet har kommet fram til at det er mest hensiktsmessig at sakene legges til Oslo tingrett, som har meget god erfaring og kompetanse på meklings og høring av barn i foreldretvister, herunder i saker av internasjonal karakter. Departementet mener i tillegg at muligheten for en eventuell fremtidig innføring av meklingsordning i den sentraliserte domstolen tilsier at sakene legges til Oslo tingrett.

Departementet foreslår etter dette å endre barnebortføringsloven slik at Oslo tingrett pekes ut som obligatorisk vernetting for alle barnebortføringssaker etter Haagkonvensjonen 1980.

Fristen for å anke kjennelser i barnebortføringssaker følger av den alminnelige regelen om anke i sivile saker, der fristen er fire uker, jf. tvisteloven § 29-5. Det er således ingen særregel i dag om anke i barnebortføringssaker.

Departementet viser til viktigheten av rask behandling av barnebortføringssaker, for i størst mulig grad å beskytte barn mot de negative konsekvensene av en ulovlig bortføring. Det er viktig av hensyn til barnet å løse disse sakene på en så effektiv måte som mulig, samtidig som både saksøker og saksøkte, normalt foreldrene, skal ha anledning til å sette seg inn i avgjørelsen og ha mulighet til å diskutere denne med en advokat før en eventuell anke inngis.

Departementet foreslår derfor en kortere ankefrist i internasjonale barnebortføringssaker. Det foreslås at ankefristen settes til to uker.

Før retten avgjør et krav om tilbakelevering, skal den gjøre seg kjent med barnets egen oppfatning, når dette ikke er umulig, særlig i lys av barnets alder og modenhet. Dette følger av barnebortføringsloven § 17. Barnebortføringsloven regulerer ikke hvem som skal høre barnet, og det er ulik praksis for hvordan domstolene hører barn i barnebortføringssaker i dag. Dette kan gjøres av dommeren selv, eller det kan oppnevnes en sakkyndig som har samtale med barnet og bringer barnets uttalelser inn for retten.

Departementet mener det bør innføres regler for hvordan høring av barn skal gjennomføres i barnebortføringssaker. Det er hensiktsmessig at barnebortføringsloven inneholder tilsvarende ordning vedrørende høring av barn som etter barneloven, barnevernloven og adopsjonsloven. Det foreslås derfor å endre barnebortføringsloven § 17 slik at det fremgår av loven at et barn som er fylt syv år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal gis anledning til å uttale seg.

En forutsetning for at barnet skal gis anledning til å uttale seg er at barnet mottar informasjon. Det foreslås å innta i barnebortføringsloven § 17 at barn skal informeres. Dette er i samsvar med de tre ovennevnte lovene. Det er viktig at barnet informeres om at det ikke har noen plikt til å uttale seg. Det å gi uttrykk for sine synspunkter er et valg barnet har, ikke en forpliktelse. Det er også viktig at det formidles til barnet at det han eller hun sier vil bli skrevet ned og at foreldrene vil få lese det. I de tilfellene barnet har blitt hørt er det viktig at barnet som hovedregel informeres om utfallet av saken og om hvordan barnets uttalelser er blitt tatt hensyn til. Departementet foreslår videre at barnebortføringsloven § 17 endres slik at det følger direkte av denne hvem som kan høre barnet. Det foreslås at samtalen kan gjennomføres av dommeren, at retten kan oppnevne en sakkyndig til å hjelpe seg, eller la en sakkyndig ha samtale med barnet alene.

Verken barnebortføringsloven eller Haagkonvensjonen 1980 har regler om oppnevning av sakkyndig. Dekning av eventuelle kostnader til sakkyndig er heller ikke regulert.

Departementet foreslår å lovfeste at kostnader til bruk av sakkyndig i barnebortføringssaker dekkes av staten. Det foreslås å innta dette i ett nytt femte ledd i barnebortføringsloven § 17. Dekningen bør etter departementets syn gjelde både der retten oppnevner en sakkyndig til å samtale med barnet, og der det er oppnevnt en sakkyndig til å uttale seg om de spørsmål saken reiser.

Staten bør dekke kostnadene til sakkyndig uavhengig av om retten oppnevner sakkyndig på begjæring av én eller begge parter eller av eget tiltak.

Kjennelse om tilbakelevering av barn kan i dag begjæres tvangsfullbyrdet der den er forkynt og eventuell oppfyllelsesfrist er oversittet. Det følger av tvangsfullbyrdelesloven § 4-13 første ledd. Dersom det ikke er oppstilt noen oppfyllelsesfrist, kan kjennelsen først begjæres tvangsfullbyrdet når den er rettskraftig.

Departementet foreslår å innføre en regel om utsatt fullbyrding av kjennelser i barnebortføringssaker inntil de er rettskraftige. Dersom en kjennelse om tilbakelevering effektueres før den er rettskraftig, vil en ankeavgjørelse i praksis få liten betydning. Dette fordi barnet på tidspunktet for ankeinstansens avgjørelse allerede er tilbakeført. En avgjørelse fra ankeinstansen om at barnet ikke skal tilbakeleveres vil i et slikt tilfelle vanskelig kunne gjennomføres, med mindre gjenværende forelder i utlandet frivillig bringer barnet tilbake til Norge igjen. Departementet mener derfor at det vil være til barnets beste at en tilbakelevering først skjer når tilbakeleveringsspørsmålet er rettskraftig avgjort, så fremt den totale rettsprosessen gjennomføres så raskt som mulig.

1.4 Bortføring fra barnevernet

Barnebortføring er ulovlig etter Haagkonvensjonen 1980 når barnet tas med ut av landet i strid med foreldreansvaret.

Dette innebærer at det er en ulovlig barnebortføring etter Haagkonvensjonen 1980 å ta med seg barnet ut av landet uten barnevernstjenestens samtykke når det er truffet akuttvedtak etter barnevernloven, vedtak om forbud mot flytting, vedtak om omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og vedtak om plassering på institusjon.

Barnevernloven skiller seg fra barnelovens regler om forbud mot utenlandsflytting og utenlandsreiser. Utenlandsflytting i barnevernssaker er først ulovlig når det er fattet et vedtak som nevnt over. Det er lovlig for foreldre å flytte med barnet ut av landet etter at barnevernstjenesten har reist sak for fylkesnemnda. Barnevernstjenesten kan derfor ikke kreve tilbakelevering etter Haagkonvensjonen 1980 i slike tilfeller.

Departementet ønsker å innføre en bestemmelse om utreiseforbud i barnevernloven. Ved akuttvedtak og andre tvangsvedtak, som omsorgsovertakelse og plassering på institusjon på grunn av alvorlig atferdsvansker, overføres myndigheten til å bestemme hvor barnet skal bo fra foreldrene til barnevernet. Det er derfor i strid med barnevernloven å ta med seg barnet ut av landet uten barnevernstjenestens samtykke etter at nevnte barnevernstiltak er vedtatt. Dette vil også være en ulovlig barnebortføring etter Haagkonven-

sjonen 1980 og Europarådskonvensjonen 1980. Departementet mener imidlertid at en egen bestemmelse om utreiseforbud i disse situasjonene vil være en tydeliggjøring av gjeldende rett. Det kan videre være av betydning for behandlingen av en sak om tilbakelevering ved utenlandsk domstol at det uttrykkelig fremgår av barnevernloven at det er forbudt å reise med barnet ut av landet. Lovbestemmelsen om utreiseforbud vil dermed sammen med barnevernsvedtaket kunne styrke grunnlaget for en tilbakeføringssak etter Haagkonvensjonen 1980 eller Europarådskonvensjonen 1980.

I dag er det ikke ulovlig å reise ut av landet med barnet etter at barnevernstjenesten har reist sak for fylkesnemnda, så fremt barnet ikke allerede er akutt-plassert. Departementet foreslår at det skal være et forbud mot å reise ut av Norge når sak om omsorgsovertakelse eller sak om plassering på institusjon på grunn av alvorlige atferdsvansker er oversendt fylkesnemnda.

Departementet foreslår også et utreiseforbud ved vedtak om plassering på institusjon ved fare for utnyttelse til menneskehandel.

Etter gjeldende rett er det ingen begrensninger i hvor lenge fristen for iverksetting av fylkesnemndas vedtak kan forlenges. Fylkesnemndas leder må avgjøre dette etter en skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak. Det kan dermed oppstå ulik praksis i fylkesnemndene. Departementet foreslår derfor utsatt frist for iverksetting av vedtak om omsorgsovertakelse i barnebortføringssaker. Det stilles som vilkår at barnevernstjenesten har igangsatt en barnebortføringssak.

Det foreslåtte vilkåret om at barnevernstjenesten må ha igangsatt en barnebortføringssak er et objektivt vilkår. Det er således ikke nødvendig at fylkesnemnda tar stilling til om fristen for iverksetting skal utsettes. Departementet foreslår derfor at det skal følge direkte av loven at et vedtak om omsorgsovertakelse gjelder for ett år dersom barnevernstjenesten har igangsatt en barnebortføringssak. En barnebortføringssak vil være igangsatt når barnevernstjenesten har sendt en skriftlig søknad til sentralmyndigheten etter Haagkonvensjonen 1980. Hvis barnet er bortført til et land som ikke har tiltrådt Haagkonvensjonen 1980, legger departementet til grunn at barnebortføringssaken anses igangsatt ved at barnet er registrert som savnet hos politiet eller det er opprettet en straffesak om barnebortføring. Dette harmonerer med tidspunktet for når økonomiske ytelser og barnebidrag stanses ved barnebortføring til en stat utenfor konvensjonssamarbeidet.

Departementet er av den oppfatning at barnevernstjenesten må henvende seg til fylkesnemndas leder dersom den vil forlenge fristen for å iverksette vedtaket ut over det første året. Departementet fore-

slår derfor at fylkesnemndas leder kan forlenge fristen.

Barnevernstjenesten har en streng taushetsplikt etter barnevernloven § 6-7. Opplysninger om at det foreligger en barnevernssak er i seg selv en opplysning som er underlagt taushetsplikt. Utgangspunktet er at barnevernstjenesten ikke kan gi ut opplysninger til utenlandske myndigheter om en barnevernssak. Forvaltningsloven har imidlertid enkelte unntaksbestemmelser fra reglene om taushetsplikt.

Barnevernstjenesten har allerede etter gjeldende rett i stor grad adgang til å formidle opplysninger til barnevernsmyndighetene i staten der barnet oppholder seg etter at barnet er bortført fra barnevernstjenesten. Departementet er imidlertid usikre på om dette er kjent for barnevernstjenesten. Departementet er derfor av den oppfatning at det bør fremgå direkte av barnevernloven at barnevernstjenesten kan formidle opplysninger til utenlandske myndigheter når barnet er bortført fra barnevernet. En særlig regulering i barnevernloven vil gi barnevernstjenesten en klarere hjemmel til å formidle opplysninger. Dette vil også synliggjøre barnevernstjenestens ansvar for barn som er bortført fra barnevernet.

1.5 Straffeloven 2005 § 261

Straffansvaret for barnebortføring er regulert i straffeloven 2005 § 261.

Internasjonal barnebortføring er særlig regulert i § 261 første ledd annet punktum. Bestemmelsen rammer to situasjoner. For det første rammer den det å ulovlig ta en umyndig ut av landet fra noen som har foreldreansvar, eller som har omsorg for personen etter barnevernloven. For det andre rammer den det å holde tilbake en umyndig i utlandet og på den måten foreta en ulovlig unndragelse.

Departementet foreslår å utvide straffansvaret til å omfatte alle tilfeller hvor det etter norsk rett er forbudt å ta med seg et barn ut av landet uten barnevernets samtykke.

Departementet mener at lovendringen kan ha en preventiv effekt og dermed bidra til å forebygge bortføringer, samt å føre til en raskere retur der barn er blitt bortført til utlandet.

1.6 Fri rettshjelp i barnebortføringssaker

Rettshjelploven § 12 gjelder fritt rettsråd ved utenlandsk domstol eller forvaltningsorgan. Det følger av § 12 første ledd nr. 2 at fritt rettsråd kan innvilges til den som har fått sitt barn ulovlig bortført fra Norge. Rettshjelp er i disse tilfellene undergitt økonomisk behovsprøving.

Departementet mener at gode grunner taler for å likebehandle barnebortføringssaker fra Norge i rettshjelploven § 12 første ledd nr. 2, slik at bestemmel-

sen omfatter alle tilfeller av ulovlig bortføring fra Norge.

Det er viktig at søknader om rettshjelp i barnebortføringssaker behandles raskt. Innvilgende myndighet må derfor raskt kunne ta stilling til om saken faller innenfor eller utenfor rettshjelplovens prioriterte saksfelt. Departementet foreslår derfor at det for saker utenfor konvensjonssamarbeidet settes som vilkår for å få fritt rettsråd at politiet har registrert et barn som savnet i en barnebortføringssak, eller at det er opprettet straffesak om barnebortføring etter straffeloven 2005 § 261.

Departementet mener videre det er en klar fordel og en viktig rettssikkerhetsgaranti at gjenværende foreldre har en reell mulighet til å la seg bistå av advokat i barnebortføringssaker i Norge. Departementet foreslår derfor å gjøre barnebortføringssaker til Norge til en prioritert sakstype med behovsprøving på sakførselsstadiet, ved at dette lovfestes i rettshjelploven § 16 annet ledd.

1.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte lovendringene gjelder internasjonale barnebortføringssaker. Dette gjelder et begrenset antall saker per år. De siste ni årene er det årlig registrert 21 slike saker eller færre i Justis- og beredskapsdepartementets og Utenriksdepartementets statistikk. Dette må vektlegges når de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslagene vurderes. Samlet vil lovendringene ikke medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Eventuelle merutgifter som følger av de foreslåtte lovendringene vil bli dekket innenfor berørte departementers gjeldende budsjettammer.

De foreslåtte tiltakene innebærer etter departementets vurdering en viktig satsing på barn som befinner seg i en særlig sårbar posisjon, som er bortført fra sitt bostedsland. En rask behandling av internasjonale barnebortføringssaker vil bidra til å minske de negative effektene en bortføring kan medføre for et barn.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Charlotte Spurkeland og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, vil vise til at proposisjonen omhandler forslag til lovendringer for å bidra til at internasjonale barnebortføringssaker i Norge løses

raskere enn i dag, og for å sikre at barnets stemme blir hørt. Komiteen merker seg at formålet med endringsforslagene er å styrke barneperspektivet i disse sakene. Proposisjonen retter seg både mot sivile saker og straffesaker.

Komiteen vil vise til at forslagene går ut på å sentralisere juridiksjonen i barnebortføringssaker til én domstol, innføre kortere ankefrist i barnebortføringssaker, innføre en regel om hvordan høring av barn skal gjennomføres, innføre en regel om dekning av kostnader til sakkyndig, innføre en regel om fullbyrding av kjennelse om tilbakelevering av barn ved anke, og å utvide reglene for fri rettshjelp i barnebortføringssaker. Komiteen merker seg også at det foreslås å lovfeste en plikt for sentralmyndighetene til å underrette barnevernstjenesten både der et barn er bortført til Norge, og der et bortført barn er returnert til Norge, og det foreslås å utvide straffeansvaret i straffeloven 2005 § 261 slik at også barnebortføring fra barnevernet etter blant annet akuttvedtak gjøres straffbart. Videre vil komiteen vise til at det foreslås å innføre utreiseforbud i barnevernloven når en sak er oversendt fylkesnemnda, innføre en regel om at fylkesnemndas vedtak gjelder for ett år av gangen i tilfeller det er grunn til å tro at et barn er bortført til utlandet, og å innføre en plikt for barnevernstjenesten til å gi opplysninger til myndighetene i barnets oppholdsstat når et barn er bortført fra barnevernet.

Komiteen støtter forslagene i proposisjonen.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i barnebortføringsloven,
barnevernloven, straffeloven 2005 og rettshjelploven
(internasjonal barnebortføring)

I

I lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

(2) Bestemmelsene i §§ 2 til 5, §§ 11 til 13 og §§ 15 til 19 a og §§ 21 til 22 gjelder i forhold til de stater som er tilsluttet Haag-konvensjonen 25 oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring.

§ 12 første ledd bokstav a skal lyde:

- (a) det når begjæring om tilbakelevering ble *framsatt for retten* har gått minst ett år fra den ulovlige bortføring eller tilbakeholdelse fant sted, og barnet har funnet seg til rette i sitt nye miljø

§ 12 første ledd bokstav d skal lyde:

- (d) *den person, institusjon eller instans som hadde omsorgen for barnet, faktisk ikke utøvde retten til foreldreansvar på den tid da bortføringen eller tilbakeholdelsen fant sted, eller hadde samtykket i eller på et senere tidspunkt godtatt bortføringen eller tilbakeholdelsen*

§ 12 første ledd nåværende bokstav d blir ny bokstav e.

§ 13 skal lyde:

(1) Begjæring om fullbyrding av en avgjørelse som nevnt i § 6 settes fram for tingretten, som treffer sin avgjørelse ved kjennelse.

(2) *Begjæring om tilbakelevering av barn etter § 11 settes fram for Oslo tingrett som treffer sin avgjørelse ved kjennelse. Oslo tingrett kan gjennomføre eventuelle muntlige forhandlinger i en annen rettskrets der dette vurderes hensiktsmessig.*

(3) *Begjæringen skal være skrevet på norsk eller engelsk eller være ledsaget av oversetting til norsk. Bilag og skriftlige bevis skal være ledsaget av norsk eller engelsk oversetting. Domstoloven § 136 første ledd annet punktum kommer tilsvarende til anvendelse.*

§ 16 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) *Kjennelse i sak om tilbakelevering av barn etter § 11 kan ankes i samsvar med reglene i tvisteloven kapittel 29 og 30. Fristen for å anke kjennelsen er to uker.*

§ 17 skal lyde:

(1) Før retten avgjør et krav om tvangsfullbyrding av en avgjørelse som nevnt i § 6 eller begjæring om tilbakelevering av barn etter § 11, *skal et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, informeres og gis anledning til å uttale seg, når dette ikke er umulig. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.*

(2) *Dommeren kan gjennomføre samtaler med barnet. Retten kan oppnevne en sakkyndig til å hjelpe seg, eller la en sakkyndig ha samtale med barnet alene. Der barnet har formidlet sin mening, bør dommeren eller den dommeren peker ut orientere barnet om utfallet av saken og hvordan meningen til barnet har blitt tatt hensyn til.*

(3) Retten kan oppnevne en sakkyndig til å uttale seg om ett eller flere av de spørsmålene saken reiser.

(4) En sakkyndig oppnevnt etter annet og tredje ledd har taushetsplikt om det som kommer fram om personlige forhold i forbindelse med oppdraget. Den sakkyndige kan uten hinder av taushetsplikt gi all informasjon som er framkommet til retten.

(5) Kostnadene ved bruk av en sakkyndig dekkes av staten. En sakkyndig oppnevnt etter annet og tredje ledd skal godtgjøres etter lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v.

§ 18 annet ledd skal lyde:

(2) En kjennelse om fullbyrding av avgjørelse som nevnt i § 6 eller tilbakelevering av barn etter § 11 kan begjæres tvangsfullbyrdet når kjennelsen er rettskraftig og en eventuell oppfyllelsesfrist er oversittet. Dersom det vurderes å være til barnets beste, kan retten likevel beslutte at en kjennelse kan begjæres tvangsfullbyrdet når den er forkynt og en eventuell oppfyllelsesfrist er ute.

§ 18 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a. (1) Sentralmyndigheten skal underrette barnevernstjenesten i barnets bostedskommune når et barn returneres hit til landet etter en ulovlig bortføring til eller ulovlig tilbakeholdelse i en stat som er tilsluttet Haag-konvensjonen. Underretning kan gis uten hinder av taushetsplikt.

(2) Sentralmyndigheten skal underrette barnevernstjenesten der barnet oppholder seg når et barn ulovlig er bortført hit til landet eller ulovlig er tilbakeholdt her etter Haag-konvensjonen. Underretning kan gis uten hinder av taushetsplikt.

II

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 4-13 nytt annet ledd skal lyde:

Når barnevernstjenesten har igangsatt en barne-
bortføringssak, skal vedtaket om omsorgsovertakelse gjelde for ett år. Fylkesnemndas leder kan forlenge fristen.

Ny § 4-31 skal lyde:

§ 4-31. Forbud mot å ta med barnet ut av Norge

Det er ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barneverntjenesten når vedtak etter §§ 4-6 annet ledd, 4-9 første ledd, 4-25 annet ledd annet punktum og 4-29 fjerde ledd er iverksatt. Det er videre ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter

§§ 4-8, 4-12, 4-24 og 4-29 første og annet ledd er truffet eller når begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda.

§ 6-7 fjerde ledd skal lyde:

Er et barn bortført fra barnevernet, skal barneverntjenesten gi opplysninger til myndighetene i barnets oppholdsstat, med mindre det ikke er forsvarlig eller til barnets beste.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

III

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 261 første ledd skal lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en mindreårig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den mindreårige boende fast hos seg, eller som urettmessig unndrar den mindreårige fra noen som har omsorgen etter barnevernloven, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som tar en mindreårig ut av landet eller holder tilbake en mindreårig i utlandet og ved det ulovlig unndrar den mindreårige fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse har foreldresansvar. Tilsvarende gjelder der det er fattet vedtak om omsorgsovertakelse, flytteforbud eller institusjonsplassering etter barnevernloven §§ 4-8, 4-12, 4-24 eller 4-29 første og annet ledd eller der begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda etter barnevernloven § 7-11, eller der det i en akuttsituasjon er iverksatt midlertidig vedtak etter barnevernloven §§ 4-6 annet ledd, 4-9 første ledd, 4-25 annet ledd annet punktum eller 4-29 fjerde ledd.

IV

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd nr. 2 skal lyde:

2 for den som har fått sitt barn ulovlig bortført fra Norge, jf. barnebortføringskonvensjonen av 25. oktober 1980 art 3. Det samme gjelder for den som har fått sitt barn ulovlig bortført fra Norge og politiet har registrert et barn som savnet eller det er opprettet straffesak om barnebortføring.

§ 16 annet ledd skal lyde:

Søknad om fri sakførsel kan innvilges til den som har inntekt og formue under bestemte grenser fastsatt av departementet, i saker som nevnt i § 11 annet ledd nr. 1-5. Det samme gjelder for den som har fått sitt

*barn ulovlig bortført til Norge, jf. barnebortførings-
konvensjonen av 25. oktober 1980 art 3.*

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i justiskomiteen, den 1. desember 2015

Hadia Tajik

leder

Lene Vågslid

ordfører

